

Nieuws uit de Hervormde Gemeente Elspeet

2020 | Week 31, 32

Predikant: ds. M. van Kooten

Nunspeterweg 4

8075 AC Elspeet

Tel. 0577-491206

E-mail: m.vankooten@solcon.nl

Scriba: ouderling J. Fijan

Zichtweg 3

8075 CN Elspeet

Tel. 0577-491098

E-mail: scriba@hervormd-elspeet.nl

IBAN Coll. van Kerkrentmeesters Herv. Gem.:

NL29 RABO 0384 7680 75

IBAN Coll. van Diakenen Herv. Gem.:

NL61 RABO 0347 5000 99

Diensten

D.V. zondag 2 augustus

09.30 uur ds. M. van Kooten

15.00 uur ds. M. van Kooten

D.V. dinsdag 4 augustus

14.00 uur ds. M. van Kooten (Huwelijksbevestiging)

D.V. zondag 9 augustus

09.30 uur ds. M. van Kooten

15.00 uur ds. M. van Kooten

Collecten

2 augustus

1. Kerk

2. Instandhouding predikantsplaats

3. Kerk (extra collecte)

9 augustus

1. Fonds christelijke doeleinden

2. Kerk

3. Instandhouding predikantsplaats (extra collecte)

Van harte aanbevolen

Vrijwillige hulpdienst

De vrijwillige hulpdienst is er voor iedereen in onze kerkelijke gemeente die tijdelijk hulp nodig heeft b.v. door ziekte bij ouderdom of om andere redenen. Heeft u vragen of wilt u gebruik maken van de vrijwillige hulpdienst neem dan contact op met Evelien v.d. Brink 492159 of Gretha van het Goor 491380

Belijdenisdienst

Jongstleden 22 juli zijn de acht belijdeniscatechisanten aangenomen. De bevestiging van de lidmaten zal plaatsvinden op D.V. zondag 30 augustus in de morgendienst.

Vakantie koster

Wij hopen vakantie te houden van 2 tot 16 augustus. Voor kosterszaken kunt u contact opnemen met Henk van den Hardenberg, telefoonnummer: 06-51616667. Hartelijke groet van koster Dirk Jan Hop.

Kerkelijke activiteiten komende periode

Aan het begin van de vakantieperiode nog even een keer de indeling van de kerkdiensten. De kerkdiensten zijn op dit moment alleen toegankelijk voor leden van onze gemeente. Vakantiegasten kunnen via internet de dienst beluisteren en zien. We hebben de gemeente in 3 groepen verdeeld. Hierbij is uitgegaan van een vaste indeling op achternaam. Als

zich geen bijzonderheden voordoen, is de indeling voor de komende weken als volgt:

Zondag 26 juli

ochtend: achternaam A tot en met F

middag: achternaam G tot en met P

Zondag 2 augustus

ochtend: achternaam R tot en met Z

middag: achternaam A tot en met F

Zondag 9 augustus

ochtend: achternaam G tot en met P

middag: achternaam R tot en met Z

Zondag 16 augustus

ochtend: achternaam A tot en met F

middag: achternaam G tot en met P

Zondag 23 augustus

ochtend: achternaam R tot en met Z

middag: achternaam A tot en met F

Het orgelconcert van Jan Hage op zaterdag 8 augustus gaat dit jaar niet door.

We wensen u van harte Gods zegen in deze vakantieperiode toe.

Christiaan Daniel Louis Bähler (XIII)

Deze keer vraag ik uw aandacht voor de kleinzoon van de Elspeetse predikant Bähler. De predikant die middelijk leidde tot de oprichting van de Gereformeerde Bond binnen de Nederlandse Hervormde kerk. Het betreft Louis Adrien Bähler. In 1867 werd hij in de pastorie te Kesteren geboren waar zijn vader destijds predikant was. Hij bracht zijn kinderjaren door in Oosterwolde op de Veluwe en volgde in Elburg de HBS. In Lage Zwaluwe, de volgende gemeente van zijn vader ging hij naar het gymnasium te Dordrecht. Hij studeerde theologie in Groningen, de laatste standplaats van zijn vader, alsmede Straatsburg van 1886 tot 1893. In die periode maakte hij vele reizen, voor die tijd ongekend. Zo maakte hij een uitvoerige reis door Denemarken en kunstreizen naar Venetië en Florence. Tevens schreef hij in die periode allerlei gedichten en toneelstukken. Ook op politiek vlak bewoog hij zich. Hij was daarbij beïnvloed door de Rus Tolstoj die christen-anarchisme voorstond. Net zoals dat bij zijn tijdgenoot ds.P.Zandt het latere Tweede Kamer lid van de SGP voor zijn bekering het geval was. De Tolstojanen kenmerkten zich door de strijd voor een betere wereld waarbij sterke drank taboe was, grote nadruk op bescherming van het planten-en dierenrijk waarbij het vegetarisme werd gepromoot en vivisectie afgewezen. Ook strenden ze voor totale pacifisme, gelijkwaardigheid van man en vrouw, terwijl de seksualiteit als een lagere begeerte werd gezien waar men bovenuit moest groeien. In

1892 deed hij met de bekende socialistische expredikant Domela Nieuwenhuis mee in een betoging van eisers voor een 8-urige werkdag. Op 5 juli 1893 promoveerde hij bij professor G.Wildeboer met het schrijven van een dissertatie getiteld 'De Messiaanse heilsverwachting en het Israelitisch koningschap'. Zijn schrijfkritiek komt reeds in het voorwoord openbaar: 'En al is Jezus van Nazareth ook voor ons de Groote Messias, in wien het heil voor Israel en voorde gansche wereld is neergedaald, toch blijft dezebeschouwing van zijn verschijnen een waardeeringsonderdeel, omdat zij historisch-critisch niet te bewijzen valt'. Dat hij uiterst kritisch was op het christendom bleek uit stelling 13 van zijn proefschrift: 'Bij een goede opleiding van een christentheoloog mag het aan enige studie van het boeddisme tegenwoordig niet ontbreken'. Het proefschrift had hij opgedragen 'Aan mijn meisje', dat was Gesina Boerma (1874-1953) met wie hij later in het huwelijk trad. Gesina was een welgestelde boerendochter uit Woltersum die als grote uitzondering in die tijd de HBS had doorlopen, zij het een drie-jarige opleiding. In 1893 vertaalde hij van Leo Tolstoj een brochure tegen het gebruik van alcohol met als titel 'Waarom de menschen zich bedwelmen'.

In april 1894 kreeg hij een beroep naar Schiermonnikoog dat hij aannam. Op 2 juli trad hij in Ten Boer met Gesina in het huwelijk maar de bewoning van de pastorie werd nog uitgesteld en derhalve trok het paar bij Gesina's ouders in op de boerderij. Pas anderhalf jaar later werd hij namelijk in het ambt bevestigd. Dit had te maken met tegenwerking bij het verlenen van attestaties die daarbij nodig zijn van de kerkenraad van Groningen en de provinciale synode van Friesland. Die tegenwerking had zijn reden want hij had Jan van 't Lindenhout, oprichter en directeur van het weeshuis Neerbosch bij Nijmegen publiek in de pers had beschuldigd van slecht behandelen van de kinderen en diefstal. Bähler stond op de barricaden als hij iets hoorde van onrecht. In dit geval waren zijn beschuldigingen blijkbaar allen onterecht en derhalve kreeg hij een boete van fl.25,- te betalen. Dit gebeuren was een vlek op zijn blazoen. De kerkenraad van Schiermonnikoog bleef echter bij de beslissing dat ze Bähler als predikant wensten. Zodoende vond op 10 november 1895 de bevestiging plaats door zijn studievriend Tamme Bolt predikant te Heveskes, een Gronings agrarisch dorpje dat door de uitbreiding van het industrieterrein van Delfzijl helemaal is verdwenen, op de lege kerk na. Bähler deed intrede met de tekstwoorden: 'Wat wilt gij dat Ik u doen zal?' (Matth.20:32b).

Een van de eerste veranderingen die hij aanbracht in de gemeente was het oprichten van een zondagschool. Het ging daarbij niet om kinderen als het ware naar de Heere Jezus te leiden maar Hem te volgen als een voorbeeld van zachtmoedigheid en medemenselijkheid. Gesina was een van de leidsters van die zondagsschool. Ook schafte hij de kerkdienst op Hemelvaartsdag af. De onbestaanbaarheid van de hemelvaart van de Heere Jezus wilde hij daarmee demonstreren. Daarnaast gaf hij lezingen voor de eilandbewoners over de natuur, de Indische mystiek en het Boeddhisme dat een geweldige inspiratiebron voor hem was. Zijn strijd tegen alcohol gebruik onderstreepte hij door bij het Heilig Avondmaal geen wijn meer te schenken maar druivensap.

Uiteraard werden zijn veranderingen en vrijzinnige uitingen en ideeën niet door de gehele gemeente gedragen, te meer daar zijn voorganger rechtzinnig was. Verschillende leden verlieten de gemeente en voegden zich bij de kersverse gereformeerde kerk die een jaar na zijn komst werd geïnstitueerd.

Bähler was een man die zijn mening niet onder stoelen of banken stak. Op een vergadering van moderne theologen te Amsterdam hield hij op 29 april 1897 als overtuigd pascifist een referaat dat in brochurevorm werd uitgegeven met als titel: "Hoe uit een godsdienstig oogpunt te oordelen over dienstweigering?" De stellingen die hij daarin nam waren:

1. God is liefde
2. Godsdienst is werkzaam te zijn in dienst der liefde.
3. Krijgdsdienst is werkzaam te zijn in dienst der vijandschap.
4. Weigering van krijgdsdienst is dus de plicht van de godsdienstige mens.

In dat referaat laat hij zich vooral leiden door de woorden van Johannes: 'God is liefde'. Daarbij gaat hij wel heel selectief te werk. Dat de overheid het zwaard niet tevergeefs draagt zoals we in Romeinen 13 lezen wuift hij weg met de woorden: 'Voor de moderne mens geldt geen 'er staat geschreven. Niets van alles wat in Romeinen 13 staat geschreven over de verhouding van christenen tot de overheid heeft voor de moderne mens bindende kracht. Met particuliere inzichten over hoofdstuk dit vers dat hebben we niets te maken'.

Hij deed daarin de uitspraken: 'Krijgdsdienst is niets dan werkzaamheid in dienst van vijandschap' en 'Weigering van krijgdsdienst is plicht van de godsdienstige mens'. In het leger wordt men immers getraind medescheepselen te doden, terwijl God wil dat we vijanden liefhebben. Hij stelde dat Jahweh vroeger een krijgsgod was getuige het boek van de oorlogen

des Heeren waarnaar verwezen wordt in het Oude Testament. Maar volgens Bähler achtte de Nieuw-Testamentische Vader in de hemel krijgspllicht als zonde. Hij volgde daarin de ketter Marcion uit de vroege kerk die de God van het Oude Testament afschilderde als die van wraak en die van het Nieuw Testament als van liefde. Offensief en defensief gebruik van de wapenen wierp hij op één hoop. In beide gevallen doodt men mensen.

We citeren Bähler nog eens uit de brochure: 'Is het niet opmerkelijk dat men tot geen enkele zonde wordt opgeleid dan alleen tot doden? Er bestaan geen echte officiële kweekscholen tot echtbreuk. Er bestaan geen instituten tot diefstal. Er bestaan geen rijksinstellingen tot het geven van vals getuigenis. Van regeringswege wordt men in geen enkele zonde bekwaamd en tot het bedrijven ervan verplicht gerekend dan enkel in en tot doodslaan. Men telt vele militaire academies'. Aan het slot zegt hij: 'Godsdienstige ouders behoren aan hun zonen zodanige godsdienstige opleiding te geven, dat deze, ofschoon nog kinderen naar de leeftijd, wanneer zij in de loting vallen, toch als mannen weten te weigeren en te volharden.'

Ook de tegenstanders van de doodstraf vonden in hem een medestander. Op 14 september 1897 sprak hij in Den Haag in het Gebouw voor kunsten en wetenschappen over het onderwerp 'liefde of geweld'. Hij refereerde daar aan de toorn en verontwaardiging die in Engeland heerste na het optreden van de geheimzinnige John the Ripper die een vijftal prostituees kort na elkaar in de Londense wijk White-Chapel op gruwelijke wijze vermoord had en men nooit te pakken heeft gekregen. Bähler stelde: 'Het zou geen zedelijke daad geweest zijn, wanneer men geweld gepleegd had op de moordenaar van White-Chapel'

Vanwege deze uitlatingen werd hij op de vingers getikt door de provinciale kerkvergadering en de classis. Het bleef bij een vermaning.

In 1897 richtte hij mede het blad 'Vrede' op, 'Orgaan tot bespreking van de Praktijk der Liefde'.

Bij het aantreden van prinses Wilhelmina als koningin in 1898 werden her en der bidstonden gehouden. Bahler weigerde daaraan mee te doen, ondanks het feit dat de kerkenraad er wel voor voelde. Hij argumenteerde met 'Als je bidden wilt, ga dan in de binnenkamer'. Ten diepste had hij als zogenaamd christen anarchist niets met het koninklijk huis. Wat hij wel deed was om in het blad 'Vrede' een oproep te doen uitgaan om onder de armen van het land tot

verzet aan te moedigen door het houden van een 'honger-optocht op de inhuldigingsdag.

In 1901 richtte hij de Rein Leven Beweging op die in 1929 weer ter ziele ging. Hoofdzakelijk ging het om drankbestrijding en betoming van seksualiteit. In de beginselverklaring stond: 'Voortplanting, niet zinge-not is het oorspronkelijke en wezenlijke doel van geslachtsgemeenschap'. Bähler en Gesina blijken dus een broer en zus verhouding gehad te hebben wanneer zij zich aan hun beginselverklaring hielden. Kinderen wensten ze niet omdat er in de familie van Gezina drankmisbruik plaats vond. Stel dat eventuele kinderen dat erfden....

Door zijn belangstelling voor het boeddhisme kwam Bähler op den duur ook tot het geloof in de reïncarnatie. Hij bracht dit op huisbezoek en op de 'mannencatechisatie' ter tafel en hield er ook lezingen over. Voor zijn vertrek uit Schiermonnikoog hield hij zelfs een tweetal preken over dit thema. Het hinderde hem niet dat er in de Bijbel niet over gesproken wordt en nam als uitgangspunt een gedeelte uit het werk van Lessing en het apocriefe 'Boek der wijsheid'. Deze 'preken' werden uitgegeven onder de titel 'Reïncarnatie en Karma'.

Op 4 mei 1902 nam hij afscheid van Schiermonnikoog in verband met zijn vertrek naar het Friese Oosterwolde. Hij preekte bij die gelegenheid over Handelingen 20:32a: 'En nu, broeders, beveel ik u Gode'. In die afscheidspreek hield hij de gemeente voor dat hij God niet alleen had gepredikt als een Vader voor de mensen maar ook voor de dieren en van planten. Ik citeer uit de preek: 'Hoe duidelijk herinner ik mij nog de schrik van een zeker weduwe toen ik met een hart vol liefde voor het lieve lenteleven, bij haar aanliep en zo in gesprek zeide dat ik al die lammetjes als mijn kleine broertjes en zusjes gevoelde. Het scheen wel of ik volgens haar een goddeloosheid zei'. Hij zei in die preek ook dat hij zijn vegetarisme nooit aan de gemeente had willen opdringen al merkte hij wel op: 'ik wil u echter wel zeggen, dat uw eigen leven al meer in waarde zal toenemen en al meer in heerlijkheid zich ontplooiën, naarmate gij meer eerbied hebt voor alle leven en voor al wat leeft'. Hij eindigde de preek met 'Dan neem ik afscheid van u, mijn kansel, mijn eerste kansel! Ik zou mij haast aan u willen vastklemmen, maar ik moet u loslaten. Ik moet ook van u worden losgemaakt'. (Slot volgt DV)

Bij de diensten

De komende zondagen hopen we in de morgendienst de serie over de profeet Hosea vervolgen. We lezen het 4e en 5e hoofdstuk. In de middagdienst gaan we

verder met de behandeling van de Heidelberger. Allereerst op 2 augustus vraag en antwoord 56 over de vergeving der zonden en een week later de volgende vraag en antwoord over de opstanding. Vraag 56 wordt door Hazeu als volgt onder woorden gebracht op de wijs van Psalm 68:

Wat zegt gij met vergiffenis
Der zonden? Dat nu God gewis
Om Christus wil, mijn zonden
En ook mijn zondelijk bestaan
Waartegen ik ten strijd moet gaan
Wijl zij mijn ziel doorwonden
Nooit meer gedenkt maar mij geleid
Tot Zijne heilgerechtigheid
Die Hij met volle stromen
Mij schenkt van Christus onze Heer'
Opdat ik nooit of nimmermeer
In Gods gerichte komen.

Vraag en antwoord 57 heeft hij op de wijs van Psalm 72 als volgt berijmd:

Wat troost kan u 'd opstanding geven
Des vleses, uit het graf?
Dat mijne ziel na deze leven
Zelfs van mijn sterfuur af
Bij Christus bij haar Hoofd zal komen
In Zijne heerlijkheid
En dus zal worden opgenomen
Met kracht en majesteit.

Dat ook mijn vlees, door 't kracht verlenen
Van Christus- opgewekt
Zich met mijn ziel weer zal verenigen
't welk mij tot heil verstrekt
Zo, dat het met de heerlijkheden
Van Christus' lichaam zal
Gelijk zijn –en dus dankend treden
Tot Hem met lofgeschal-.

Ter overdenking

Bij de voorbereiding op vraag en antwoord 55 van de Heidelberger betreffende de gemeenschap der heiligen kwam ik nog een mooi citaat tegen van Kohlbrugge uit zijn ophelderende opmerkingen over de catechismus. Graag ter overdenking doorgegeven: Wanneer zal men zijn gaven gewillig en ten nutte van andere lidmaten besteden? Als men niet weet dat men gaven heeft maar dit ene weet dat men een genadig God heeft. En hoe worden die besteed? Wanneer een ieder in zijn goddelijk beroep eerlijk en

vlijtig alles zo doet, als ware het voor God en Zijn heilige engelen gedaan. Waarop hebben wij voornamelijk bij dit artikel van de gemeenschap der heiligen te letten? Dat wij op Christus zien, Die Zijn gemeente gereinigd heeft door het bad des waters in het woord en haar om Zijns woord wil rein verklaart, en dat wij niet zien op vlees, noch op enkele verkeerdheden of verkeerden. Er staat hier: 'Ik geloof de gemeenschap der heiligen.' Ik zie ze echter niet altijd. Ik heb mij voor mijzelf te wachten en op mijzelf toe te zien. 'Zo Gij Heere, de ongerechtigheden gadeslaat! Heere wie zal bestaan?'

de redactie